

Η αμυντική βιομηχανία της Τουρκίας και ο Κανονισμός SAFE της ΕΕ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Δημήτρης ΤΣΑΡΟΥΧΑΣ

Κύριος Ερευνητής Εξωτερικού, Πρόγραμμα Τουρκίας, ΕΛΙΑΜΕΠ

Οκτώβριος 2025
Policy Paper #186/2025

Η αμυντική βιομηχανία της Τουρκίας και ο Κανονισμός SAFE της ΕΕ

Copyright © 2025 | All Rights Reserved

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΕΛΙΑΜΕΠ)

Βασιλίσσης Σοφίας 49, 10676, Αθήνα

Τηλ.: 210 7257 110 | Fax: 210 7257 114 | www.eliamep.gr | eliamep@eliamep.gr

Το ΕΛΙΑΜΕΠ ενθαρρύνει τον ανοιχτό, πλουραλιστικό διάλογο στη βάση επιχειρημάτων και δεδομένων. Οι απόψεις που διατυπώνονται από συνεργάτες του ΕΛΙΑΜΕΠ εκφράζουν αποκλειστικά τους συγγραφείς τους και δεν δεσμεύουν το Ίδρυμα.

Φωτογραφία εξωφύλλου: Bayraktar TB2 Runway, Wikicommons

Δημήτρης ΤΣΑΡΟΥΧΑΣ

Κύριος Ερευνητής Εξωτερικού, Πρόγραμμα Τουρκίας, ΕΛΙΑΜΕΠ

Περίληψη

- Από τον εκσυγχρονισμό της Οθωμανικής εποχής έως τις προηγμένες δυνατότητες της σήμερα, η Τουρκία έχει μετατραπεί σε σημαντικό παγκόσμιο εξαγωγέα αμυντικού εξοπλισμού, με εξαγωγές ύψους 6,3 δισεκατομμυρίων δολαρίων το 2024 και εμβληματικά προϊόντα όπως το drone Bayraktar TB2.
- Η Τουρκία αξιοποιεί την ιδιότητά της ως μέλος του ΝΑΤΟ και τη γεωγραφική της θέση για να ενισχύσει τις αμυντικές σχέσεις και να εξασφαλίσει επιρροή στη λήψη αποφάσεων της Συμμαχίας, ενώ ταυτόχρονα συνεισφέρει στις προηγμένες τεχνολογίες της Συμμαχίας.
- Η πρωτοβουλία της ΕΕ «για το μέσο δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη» (SAFE) διαθέτει 150 δισεκατομμύρια ευρώ για κοινές αμυντικές προμήθειες με σκοπό την ενίσχυση της βιομηχανικής βάσης της Ευρώπης στον τομέα της άμυνας, τη μείωση της εξάρτησης από προμηθευτές εκτός ΕΕ και την ενίσχυση της διαλειτουργικότητας.
- Η λογική της συμμετοχής της Άγκυρας στο SAFE βασίζεται στη δυνατότητα τεχνολογικής συνεργασίας, την πρόσβαση στην αγορά και τους ισχυρότερους δεσμούς με την ΕΕ, αξιοποιώντας την τεχνογνωσία της Τουρκίας στα συστήματα drones, την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και τις μη επανδρωμένες τεχνολογίες.
- Η συμμετοχή της Τουρκίας στο SAFE θα πρέπει να εξαρτάται από τη βελτίωση των διμερών πολιτικών σχέσεων της Άγκυρας με τα κράτη μέλη και από την παροχή ρητών διαβεβαιώσεων για το απαραβίαστο της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας όλων των κρατών μελών της ΕΕ.

Εισαγωγή

Κατά τη διάρκεια των Συνόδων Κορυφής του NATO, συνηθίζεται οι ηγέτες να συμμετέχουν σε διμερείς συναντήσεις για θέματα κοινού ενδιαφέροντος για να συντονίσουν θέματα πολιτικής ή να αποσαφηνίσουν πολιτικές θέσεις. Η Σύνοδος Κορυφής του NATO το 2025 στη Χάγη δεν αποτέλεσε εξαίρεση, με τον Πρόεδρο των ΗΠΑ Τραμπ να κυριαρχεί στο προσκήνιο λόγω της απροθυμίας του να διαβεβαιώσει τους Ευρωπαίους συμμάχους των ΗΠΑ για τη δέσμευση της χώρας του στο άρθρο 5 (NPR 2025). Η συνάντηση του Προέδρου των ΗΠΑ με τον Τούρκο ομόλογό του, Ταγίπ Ερντογάν, προσέλκυσε μεγάλο ενδιαφέρον από τα μέσα ενημέρωσης και επιβεβαίωσε τις θετικές προσωπικές σχέσεις μεταξύ των δύο ηγετών (*Hürriyet Daily News* 2025). Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι η συνεργασία στην αμυντική βιομηχανία συμπεριλήφθηκε ρητά στις συνομιλίες, το οποίο αποτυπώνει την εξέλιξη της αμυντικής βιομηχανίας της Τουρκίας με την πάροδο του χρόνου και την προστιθέμενη αξία της για το οικονομικό, διπλωματικό και στρατιωτικό καθεστώς της χώρας.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, η Τουρκία έχει αναδειχθεί σε βασικό παράγοντα στο παγκόσμιο αμυντικό τοπίο.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, η Τουρκία έχει αναδειχθεί σε βασικό παράγοντα στο παγκόσμιο αμυντικό τοπίο. Αυτό συνέβη στο πλαίσιο της αυξανόμενης αυτονομίας της, καθώς επιδιώκει να τοποθετηθεί ως αναδυόμενη περιφερειακή δύναμη και να αυξήσει τόσο τον όγκο των πωλήσεών της όσο και την ικανότητά της να ενεργεί ανεξάρτητα από προηγούμενες δεσμεύσεις ή υποχρεώσεις που βασιζονται σε συνθήκες. Ο μετασχηματισμός αυτός εξηγείται από την ανάπτυξη των εγχώριας παραγωγής drones Bayraktar TB2, τα οποία έχουν ενισχύσει τις στρατιωτικές δυνατότητες της Τουρκίας, αλλά έχουν επίσης εξαχθεί σε χώρες όπως η Ουκρανία και το Αζερμπαϊτζάν, επιδεικνύοντας την τεχνολογική ικανότητα της Τουρκίας. Τα TB2 επέτρεψαν επίσης στην Άγκυρα να ενισχύσει την επιρροή της στον πόλεμο Ρωσίας-Ουκρανίας και έχουν καταστεί τα πιο εξαγόμενα drones στον κόσμο το 2024 (*Defence Security Asia* 2024). Καθώς η Τουρκία φιλοδοξεί σε βαθύτερη ένταξη στον νεοσύστατο Κανονισμό SAFE (Κανονισμός για το μέσο δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη – “Security Action for Europe”) της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), οι ευκαιρίες και οι προκλήσεις για την αμυντική της βιομηχανία, καθώς και για την Ευρώπη, πολλαπλασιάζονται.

Το παρόν άρθρο ξεκινά αναλύοντας τις ευκαιρίες και τα εμπόδια που παρουσιάζει για την Τουρκία η συμμετοχή σε ευρωπαϊκές αμυντικές πρωτοβουλίες (με ιδιαίτερη έμφαση στο SAFE), ενώ παράλληλα τοποθετεί τη συζήτηση στο πλαίσιο της ιστορικής πορείας της Τουρκίας στον τομέα της αμυντικής καινοτομίας και την κατάσταση της σχέσης της με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η επόμενη ενότητα παρουσιάζει το ιστορικό πλαίσιο, διερευνώντας την εξέλιξη της αμυντικής βιομηχανίας της Τουρκίας με την πάροδο του χρόνου και τονίζοντας τη μακροβιότητα αυτού του πολύπλοκου έργου. Η ενότητα που ακολουθεί αναλύει την ανάπτυξη της αμυντικής βιομηχανίας της Τουρκίας στο πλαίσιο της συμμετοχής της στο NATO και σκιαγραφεί μερικά από τα πλεονεκτήματα που της έχει αποφέρει η ιδιότητα του μέλους της Συμμαχίας. Η επόμενη ενότητα παρουσιάζει μια δομημένη συζήτηση του Κανονισμού SAFE, αναλύοντας τους στόχους και τη δομή του, καθώς και τη συνάφειά του με την αμυντική πολιτική και τις στρατηγικές καινοτομίας της Τουρκίας. Οι ευκαιρίες και οι προκλήσεις ακολουθούν στις επόμενες ενότητες. Το άρθρο περιγράφει λεπτομερώς τα πιθανά οφέλη από τη συμμετοχή της Τουρκίας στο SAFE, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογικών συνεργασιών και των οικονομικών κινήτρων. Ταυτόχρονα, εφιστά την προσοχή στα εμπόδια που αντιμετωπίζει, και είναι πιθανό να συνεχίσει να αντιμετωπίζει, η Τουρκία όσον αφορά την ευθυγράμμιση με το ευρωπαϊκό αμυντικό πλαίσιο. Αυτά κυμαίνονται από την οικοδόμηση πολιτικής εμπιστοσύνης και την τεχνική συμβατότητα έως τις γεωπολιτικές εντάσεις. Πριν το συμπέρασμά του, το άρθρο προσφέρει συγκεκριμένες συστάσεις πολιτικής σχετικά με τον τρόπο

διαμόρφωσης της σχέσης ΕΕ-Τουρκίας στον αμυντικό τομέα, ενώ παράλληλα πλοηγείται στις πολλαπλές πολιτικές και διπλωματικές πολυπλοκότητες αυτής της σχέσης.

Ιστορικό Πλαίσιο της Αμυντικής Βιομηχανίας της Τουρκίας

Οι ρίζες της αμυντικής βιομηχανίας της Τουρκίας εντοπίζονται στην Οθωμανική εποχή, όταν η στρατιωτική καινοτομία αποτέλεσε την πρώτη απτή προσπάθεια της Αυτοκρατορίας να εκσυγχρονιστεί και να παρατείνει την ύπαρξή της (Levy 2006). Η Οθωμανική ηγεσία κατανόησε την ανάγκη να εισαγάγει τεχνογνωσία από τα τότε κυρίαρχα ευρωπαϊκά κράτη και μάλιστα στον στρατιωτικό τομέα, προκειμένου να διατηρηθεί η επιχειρησιακή της ικανότητα και να αποτραπεί η κατάρρευση της Αυτοκρατορίας. Αν και το τελευταίο αποδείχθηκε αδύνατο, δεν είναι τυχαίο ότι ο εκσυγχρονισμός και η δυτικοποίηση των Οθωμανικών δομών, οι οποίες εμπνεύστηκαν κυρίως από τις αρχές λειτουργίας της Γερμανίας, ξεκίνησαν από τον στρατό και προσανατολίστηκαν προς αυτό που σήμερα θα ερμηνευόταν ως αμυντική βιομηχανία. Κατά τα πρώτα χρόνια της Δημοκρατίας, η εξάρτηση από ξένους προμηθευτές ήταν σημαντική και η Τουρκία σε μεγάλο βαθμό αδυνατούσε να επενδύσει στον τομέα, γεγονός που επιβράδυνε την ανάπτυξη της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας (Özliü 2021).

Το σημερινό αμυντικό-βιομηχανικό σύμπλεγμα άρχισε να αναδύεται στα τέλη του 20ού αιώνα στο πλαίσιο μιας πολιτικής που στόχευε στο να συνδυάσει την ιδιότητα του μέλους του NATO με μια πιο ισχυρή αμυντική βιομηχανία. Θεσμικά, ωστόσο, οι απαρχές της αλλαγής ανάγονται στην περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, όταν ιδρύθηκαν εταιρείες όπως η ASELSAN και η TUSAŞ τις δεκαετίες του 1970 και του 1980, αντίστοιχα. Αυτές σηματοδότησαν την αρχή της εγχώριας εστίασης στην αμυντική τεχνολογία, η οποία επιταχύνθηκε μετά την επιβολή του εμπάργκο όπλων των ΗΠΑ στην Τουρκία το 1975. Οι προσπάθειες αυτές ενισχύθηκαν περαιτέρω με νομοθετικά μέτρα, όπως ο Νόμος περί Αμυντικής Βιομηχανίας του 1985, ο οποίος αποσκοπούσε στην ενίσχυση των εγχώριων παραγωγικών δυνατοτήτων. Ο νόμος αυτός διευκόλυνε τη δημιουργία ενός δομημένου πλαισίου για τις προμήθειες και την κατασκευή στον τομέα της άμυνας, θεσπίζοντας οικονομικά κίνητρα για τις εγχώριες εταιρείες και ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Επίσης, επέβαλε την προτεραιοποίηση των τοπικών πόρων και της τεχνογνωσίας για τη μείωση της εξάρτησης από τις εισαγωγές, καθιστώντας το Υφυπουργείο Αμυντικών Βιομηχανιών (SSM) το κύριο όργανο για την εφαρμογή αυτής της πολιτικής (Wicaksono and Perwita 2020: 54). Η εφαρμογή αυτών των πολιτικών παρείχε στην αμυντική βιομηχανία έναν σαφή οδικό χάρτη και προώθησε ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την καινοτομία και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Με την πάροδο του χρόνου, αυτή η θεσμική βάση επέτρεψε στην Τουρκία να παράγει προηγμένες τεχνολογίες όπως drones, πολεμικά πλοία και πυραυλικά συστήματα, θέτοντας τα θεμέλια για τις σύγχρονες αμυντικές της δυνατότητες.

...η αμυντική βιομηχανία στην οποία βασίζεται σήμερα η Τουρκία δεν προέκυψε από το όραμα ενός μόνο ηγέτη ή κόμματος, αλλά είναι προϊόν δεκαετιών στρατηγικού σχεδιασμού και καινοτομίας.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990, έγινε εμφανής η προτεραιότητα της Τουρκίας στις εγχώριες προμήθειες για τη δική της αμυντική βιομηχανία. Εκείνη την εποχή, οι ταραχώδεις σχέσεις της Τουρκίας με τα γειτονικά κράτη και οι κυρώσεις που της επιβλήθηκαν από τις δυτικές χώρες οδήγησαν στην απόφαση να ξεκινήσουν μακροπρόθεσμες στρατηγικές επενδύσεις στον αμυντικό τομέα, προκειμένου να αξιοποιηθούν τα οφέλη της προσέγγισης αυτής τα επόμενα χρόνια. Επενδύοντας σε μεγάλο βαθμό στην έρευνα και την ανάπτυξη, η Τουρκία κατάφερε να ξεκινήσει εγχώρια έργα παραγωγής για drones, τεθωρακισμένα οχήματα, πολεμικά πλοία και

Η αμυντική βιομηχανία της Τουρκίας και ο Κανονισμός SAFE της ΕΕ

πυραυλικά συστήματα (Baysal 2025). Σήμερα, σημαντικά προϊόντα όπως το drone Bayraktar TB2 και το ελικόπτερο T129 ATAK έχουν αποκτήσει διεθνή αναγνώριση για τις δυνατότητές τους. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα στρατιωτικά προϊόντα της Τουρκίας φέρουν τη «διάκριση» ότι είναι δοκιμασμένα στη μάχη, δεδομένων των πολλαπλών πολεμικών μετώπων και των στρατιωτικών επιχειρήσεων της Τουρκίας στο εγγύς εξωτερικό της. Για τους πιθανούς αγοραστές, αυτό αποτελεί πρόσθετο πλεονέκτημα, καθώς οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις έχουν ήδη δοκιμάσει και ελέγξει τα προϊόντα πριν αυτά διατεθούν για εξαγωγή.

Στις αρχές της δεκαετίας του 2000, εισήχθη μια αλλαγή παραδείγματος από τους πολιτικούς και στρατιωτικούς φορείς λήψης αποφάσεων της Τουρκίας. Πραγματοποιήθηκαν στρατηγικές επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη, οι οποίες ενισχύθηκαν από συμπράξεις μεταξύ δημόσιων φορέων και ιδιωτικών εταιρειών (Demir 2020). Η περίοδος ταχείας οικονομικής ανάπτυξης κατά την πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα επέτρεψε μεγάλης κλίμακας δημόσιες επενδύσεις στην Έρευνα και Ανάπτυξη, τα οφέλη των οποίων η Τουρκία εξακολουθεί να απολαμβάνει μέχρι σήμερα. Αυτός ο μετασχηματισμός προκλήθηκε από γεωπολιτικές πιέσεις, συμπεριλαμβανομένων των κυρώσεων που επιβλήθηκαν στην Άγκυρα που επιβλήθηκαν από τις δυτικές δυνάμεις και της ανάγκης για επιχειρησιακή ανεξαρτησία σε περιφερειακές συγκρούσεις. Ταυτόχρονα, η συζήτηση της Τουρκίας για την καλλιέργεια της εγχώριας αμυντικής παραγωγής εξυπηρετεί και πολιτικούς σκοπούς, στο βαθμό που επιτρέπει την εμβάθυνση του εθνικιστικού αισθήματος και παρά την ανάγκη εδραίωσης στην οποία εκτίθεται ο κλάδος (Kurç et al. 2025). Παρόλα αυτά, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η αμυντική βιομηχανία στην οποία βασίζεται σήμερα η Τουρκία δεν προέκυψε από το όραμα ενός μόνο ηγέτη ή κόμματος, αλλά είναι προϊόν δεκαετιών στρατηγικού σχεδιασμού και καινοτομίας, που περιελάμβαναν αποτυχίες και λάθη στην πορεία.

Σήμερα, η Τουρκία όχι μόνο έχει επιτύχει εξέχουσα θέση μέσω της πρωτοποριακής τεχνολογίας των drones της, αλλά έχει επίσης διαφοροποιήσει το χαρτοφυλάκιο εξαγωγών της ώστε να περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα αμυντικών προϊόντων, όπως τεθωρακισμένα οχήματα, ναυτικές κορβέτες και προηγμένα συστήματα επικοινωνίας. Τουρκικές εταιρείες όπως η Aselsan, η Roketsan και η Havelsan έχουν εξασφαλίσει συμφωνίες για την προμήθεια συστημάτων ηλεκτρονικού πολέμου και έξυπνων πυρομαχικών σε χώρες όπως το Πακιστάν, το Κατάρ και η Μαλαισία. Η εξαγωγή κορβετών κλάσης MILGEM στο Πακιστανικό Ναυτικό και η παράδοση ελικοπτέρων T129 ATAK στις Φιλιππίνες υπογραμμίζουν την ικανότητα της Τουρκίας να ανταγωνίζεται σε σύνθετα, υψηλής αξίας τμήματα της παγκόσμιας αγοράς όπλων (Rakesh 2022).

Πέρα από τις μεμονωμένες πωλήσεις, η Τουρκία επικεντρώνεται όλο και περισσότερο σε στρατηγικές συνεργασίες και συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας με δυτικές αμυντικές εταιρείες. Οι συνεργασίες με ευρωπαϊκές εταιρείες, όπως οι κοινοπραξίες ανάμεσα στην Turkish Aerospace Industries (TAI) και την Airbus, έχουν επεκτείνει την πρόσβαση της Τουρκίας στις αεροδιαστημικές τεχνολογίες και τις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού. Επιπλέον, τουρκικές αμυντικές εταιρείες έχουν συμμετάσχει σε έργα κοινής ανάπτυξης με την ιταλική Leonardo και τη βρετανική BAE Systems, κυρίως στην εν εξελίξει ανάπτυξη του μαχητικού αεροσκάφους επόμενης γενιάς TF-X. Οι συμφωνίες αυτές διευκολύνουν την ανταλλαγή τεχνικής εμπειρογνομosύνης, αλλά ανοίγουν επίσης νέους δρόμους για την ενσωμάτωση των τουρκικών εταιρειών στα ευρωπαϊκά αμυντικά οικοσυστήματα. Είναι σημαντικό ότι δημιουργούν, επίσης, ένα είδος εγκάρδιας πολιτικής ατμόσφαιρας, στην οποία τα επιχειρήματα υπέρ της ένταξης της Τουρκίας στο SAFE ακούγονται λογικά. Μόνο το 2023, οι τουρκικές εξαγωγές αμυντικού

Μόνο το 2023, οι τουρκικές εξαγωγές αμυντικού εξοπλισμού ξεπέρασαν τα 4 δισεκατομμύρια δολάρια, καθιστώντας την έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους εξαγωγείς στην παγκόσμια αγορά όπλων. Μέχρι το 2024, το ποσό αυτό είχε αυξηθεί στα 6,3 δισεκατομμύρια δολάρια.

εξοπλισμού ξεπέρασαν τα 4 δισεκατομμύρια δολάρια, καθιστώντας την έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους εξαγωγείς στην παγκόσμια αγορά όπλων. Μέχρι το 2024, το ποσό αυτό είχε αυξηθεί στα 6,3 δισεκατομμύρια δολάρια (Kuyucak 2025).

Αξιοποίηση της ιδιότητας μέλους του NATO

Ως μέλος της Συμμαχίας από το 1952, η Τουρκία έχει συμβάλει σε αρκετές αποστολές του NATO, αποστέλλοντας στρατεύματα, στεγάζοντας στρατιωτικές βάσεις, και μοιράζοντας πληροφορίες ζωτικής σημασίας για τις αντιτρομοκρατικές επιχειρήσεις. Τα τελευταία χρόνια, η έμφαση της Τουρκίας στην ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και τα μη επανδρωμένα συστήματα έχει προσφέρει στο NATO λύσεις στις σύγχρονες προκλήσεις (Akgül-Açikmeşe και Aksu 2024). Η τεχνογνωσία της χώρας στην τεχνολογία των drones είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτη, με τα UAV της να αναγνωρίζονται για την επιχειρησιακή τους αποτελεσματικότητα και την προσαρμοστικότητά τους σε διάφορα σενάρια συγκρούσεων. Οι πρωτοβουλίες της Τουρκίας στον τομέα της κυβερνοασφάλειας έχουν επίσης ενισχύσει την ικανότητα του NATO να προστατεύει τα δίκτυά του από τις αυξανόμενες απειλές στον κυβερνοχώρο, αποδεικνύοντας την προνοητική προσέγγιση της χώρας στις αναδυόμενες διαστάσεις της ασφάλειας. Οι τουρκικές αμυντικές εξαγωγές προς το NATO και τα κράτη-εταίρους ενισχύουν τις πολιτικές σχέσεις και δημιουργούν αλληλεξαρτήσεις που ενισχύουν τη διαπραγματευτική θέση της Τουρκίας εντός της Συμμαχίας. Αυτό το πλεονέκτημα ήταν εμφανές από το γεγονός ότι η Τουρκία μπόρεσε να επιμείνει στη μεταφορά τεχνολογίας και την κοινή παραγωγή σε μεγάλα προγράμματα προμηθειών, όπως ο εκσυγχρονισμός αρμάτων μάχης και αεροσκαφών. Αυτές οι προϋποθέσεις συχνά διαμορφώνουν την ευρύτερη βιομηχανική συνεργασία του NATO και ενθαρρύνουν την ευθυγράμμιση των προτύπων της Συμμαχίας με τις δυνατότητες της Τουρκίας.

Οι πρωτοβουλίες της Τουρκίας στον τομέα της κυβερνοασφάλειας έχουν επίσης ενισχύσει την ικανότητα του NATO να προστατεύει τα δίκτυά του από τις αυξανόμενες απειλές στον κυβερνοχώρο, αποδεικνύοντας την προνοητική προσέγγιση της χώρας στις αναδυόμενες διαστάσεις της ασφάλειας.

Επιπλέον, η Τουρκία χρησιμοποιεί τα γεωγραφικά και τεχνολογικά της πλεονεκτήματα για να διεκδικήσει μεγαλύτερο ρόλο στη λήψη στρατηγικών αποφάσεων του NATO. Ο έλεγχος που ασκεί σε βασικούς διαδρόμους εφοδιασμού και η πρόσβαση σε κρίσιμες περιφερειακές πληροφορίες σημαίνουν ότι η τουρκική υποστήριξη είναι συχνά απαραίτητη για την επιτυχία των συλλογικών επιχειρήσεων. Συνδυάζοντας την υπεροχή της στην αμυντική παραγωγή με την κομβική της θέση, η Τουρκία μπορεί να διασφαλίσει ότι τα συμφέροντά της λαμβάνονται υπόψη στον σχεδιασμό της Συμμαχίας. Αξιοποιώντας την αμυντική της βιομηχανία, η Τουρκία ενισχύει την επιχειρησιακή ισχύ του NATO, ενώ παράλληλα διασφαλίζει την εξυπηρέτηση των εθνικών της συμφερόντων. Με άλλα λόγια, η Τουρκία αξιοποιεί τη σύγχρονη και ικανή αμυντική βιομηχανία της στο πλαίσιο του NATO για την επίτευξη ευρύτερων στόχων. Η αμυντική βιομηχανία της Τουρκίας δεν θα πρέπει, επομένως, να εξεταστεί ξεχωριστά από τους στόχους της εξωτερικής πολιτικής της, αλλά μάλλον στο ευρύτερο πλαίσιο των περιφερειακών φιλοδοξιών της Άγκυρας και της προθυμίας της να εκμεταλλευτεί τη θέση και τους πόρους της χώρας που μπορεί να φαίνονται ελάχιστα συνδεδεμένοι με την αμυντική βιομηχανία της.

Ως μακροχρόνιο μέλος της Συμμαχίας και μία από τις μεγαλύτερες μόνιμες στρατιωτικές δυνάμεις της, η Τουρκία συχνά υπογραμμίζει τον αυτοαποκαλούμενο ρόλο της ως πυλώνα ασφαλείας στη νοτιοανατολική πλευρά του NATO, αποτελώντας παράλληλα μια γέφυρα μεταξύ της Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής και της Μαύρης Θάλασσας. Τα τελευταία χρόνια, οι επενδύσεις της Τουρκίας σε εγχώριες αμυντικές τεχνολογίες έχουν επιτρέψει στη χώρα να υποστηρίξει τις αποστολές του NATO με προηγμένο, εγχώριο εξοπλισμό, ενισχύοντας τόσο την επιχειρησιακή ευελιξία όσο και την ανθεκτικότητα της Συμμαχίας. Η ανάπτυξη και η τοποθέτηση drones τουρκικής

...η στάση της Τουρκίας στον πόλεμο Ρωσίας-Ουκρανίας και οι μακροχρόνιες διαφωνίες τόσο με τα μέλη της ΕΕ όσο και με τα μέλη του ΝΑΤΟ δεν έχουν αποτρέψει τους εταίρους του ΝΑΤΟ από την εμβάθυνση της συνεργασίας με την Άγκυρα σε μια προσπάθεια να επεκτείνουν τους αμοιβαίους αμυντικούς δεσμούς και να επιτύχουν αμοιβαίο όφελος μέσω της μεταφοράς τεχνολογίας και της ανταλλαγής γνώσεων.

κατασκευής, όπως το προαναφερθέν Bayraktar TB2, έχουν προσφέρει στο ΝΑΤΟ αξιόπιστα μέσα για επιχειρήσεις πληροφοριών, επιτήρησης και αναγνώρισης (ISR). Αυτές οι πλατφόρμες έχουν δοκιμαστεί σε πολλά πεδία συγκρούσεων, συμπεριλαμβανομένης της Συρίας και της Λιβύης. Τα τουρκικά μη επανδρωμένα αεροσκάφη (UAV) έχουν επιτρέψει στους συμμάχους του ΝΑΤΟ να επωφεληθούν από διαλειτουργικά συστήματα που μπορούν να ενσωματωθούν γρήγορα σε κοινές επιχειρήσεις και ασκήσεις. Έχει επίσης υποστηριχθεί συχνά ότι η τεχνογνωσία της Τουρκίας στον τομέα του ηλεκτρονικού πολέμου, των έξυπνων πυρομαχικών και των ασφαλών επικοινωνιών έχει εμπλουτίσει την τεχνολογική εργαλειοθήκη του ΝΑΤΟ, ιδιαίτερα σε τομείς όπου η έγκαιρη, αξιόπιστη πληροφόρηση και η ταχεία αντίδραση είναι ζωτικής σημασίας. Τουρκικές εταιρείες προμηθεύουν μια σειρά από συστήματα διοίκησης και ελέγχου, ραντάρ και αμυντικών αντιμέτρων, τα οποία έχουν αναπτυχθεί σε ασκήσεις και επιχειρήσεις της Συμμαχίας (Kasaroglu και Ozakarashahin 2024).

Από πολιτική άποψη, η στάση της Τουρκίας στον πόλεμο Ρωσίας-Ουκρανίας και οι μακροχρόνιες διαφωνίες τόσο με τα μέλη της ΕΕ όσο και με τα μέλη του ΝΑΤΟ δεν έχουν αποτρέψει τους εταίρους του ΝΑΤΟ από την εμβάθυνση της συνεργασίας με την Άγκυρα σε μια προσπάθεια να επεκτείνουν τους αμοιβαίους αμυντικούς δεσμούς και να επιτύχουν αμοιβαίο όφελος μέσω της μεταφοράς τεχνολογίας και της ανταλλαγής γνώσεων. Για παράδειγμα, η Τουρκία και η Φινλανδία υπέγραψαν μνημόνιο συμφωνίας για την ενίσχυση της συνεργασίας μέσω κοινής τεχνολογικής ανάπτυξης και κοινής παραγωγής τον Ιούνιο του 2025 (Helsinki Times 2025) και παρόμοια συμφωνία έχει συναφθεί ανάμεσα σε Τουρκία και Ρουμανία (Blank 2025). Αυτές οι συμφωνίες έρχονται στον απόηχο παρόμοιων συμφωνιών μεταξύ του ΝΑΤΟ και κρατών μελών της ΕΕ, όπως η Ιταλία, η Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και της περαιτέρω ανάπτυξης των σχέσεων με κράτη μέλη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (Waldwyn 2024).

Ο Κανονισμός SAFE στο ευρύτερο πλαίσιο

Το μέσο δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη (SAFE) προτάθηκε ως άμεση απάντηση στο ολοένα και πιο ασταθές περιβάλλον ασφάλειας. Ο συνεχιζόμενος πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, σε συνδυασμό με τη μετάβαση της Ρωσίας σε πολεμική οικονομία, έχει αυξήσει σημαντικά το περιβάλλον απειλών, οδηγώντας σε ανησυχητικές συζητήσεις σχετικά με την πιθανότητα περαιτέρω πράξεων στρατιωτικής επιθετικότητας από τη Ρωσία κατά ευρωπαϊκών κρατών. Οι ηγέτες της ΕΕ αναγνώρισαν ότι η Ευρώπη πρέπει να κάνει ένα σημαντικό άλμα στις αμυντικές της δυνατότητες—όχι μόνο για την υποστήριξη της Ουκρανίας, αλλά και για την προστασία της κυριαρχίας της ίδιας της Ένωσης και την ενίσχυση της ανθεκτικότητάς της (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2025). Στο πλαίσιο αυτό, το SAFE είναι ένας από τους πέντε πυλώνες του ευρύτερου σχεδίου ReArm Europe που εισήγαγε η Επιτροπή τον Μάρτιο του 2025. Το σχέδιο αποσκοπεί στην αποδέσμευση 800 δισεκατομμυρίων ευρώ σε επενδύσεις που σχετίζονται με την άμυνα. Οι άλλοι πυλώνες του ReArm περιλαμβάνουν την ευέλικτη εφαρμογή δημοσιονομικών κανόνων για τη διευκόλυνση των εθνικών επενδύσεων στην άμυνα, τον επαναπρογραμματισμό των κονδυλίων της πολιτικής συνοχής για την ενίσχυση της αμυντικής διάστασης, και την παροχή στήριξης από την ΕΤΕπ μέσω της κινητοποίησης ιδιωτικών κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση στρατηγικών αμυντικών έργων, καθώς και την άμεση χρηματοδότηση.

Στη περίπτωση του SAFE συγκεκριμένα, η Επιτροπή πρότεινε, και τα κράτη μέλη αποδέχθηκαν, ένα χρηματοδοτικό μέσο για την άμυνα ύψους 150 δισεκατομμυρίων ευρώ με τη μορφή δανείων προς τα κράτη μέλη για την κοινή προμήθεια αμυντικών

Η αμυντική βιομηχανία της Τουρκίας και ο Κανονισμός SAFE της ΕΕ

δυνατοτήτων. Τα δάνεια εξαρτώνται από συνεργατικές προμήθειες, οι οποίες έχουν σκοπό την ενθάρρυνση κοινών έργων την εξοικονόμηση κόστους και την αύξηση της διαλειτουργικότητας. Το SAFE επικεντρώνεται στην ενίσχυση της Βάσης Αμυντικής Τεχνολογίας και Βιομηχανίας της ΕΕ (EDTIB) μέσω της ενίσχυσης της παραγωγικής ικανότητας σε κρίσιμους τομείς όπως οι πύραυλοι, το πυροβολικό, τα drones, η κυβερνοάμυνα, η στρατιωτική κινητικότητα και η ενίσχυση της αμυντικής ετοιμότητας σε επίπεδο ΕΕ (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2025). Το SAFE αποσκοπεί επίσης στην υποστήριξη των παραδόσεων προς την Ουκρανία (για τα κράτη μέλη που δεν επιθυμούν να αυξήσουν τα δικά τους αποθέματα, προτιμώντας να στηρίξουν αντ' αυτού το Κίεβο) και στη μείωση του κατακερματισμού της αμυντικής αγοράς, παρέχοντας σαφή κίνητρα στα κράτη μέλη να συνεργαστούν, αντί να ανταγωνίζονται ή να βασίζονται σε προμηθευτές εκτός ΕΕ, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες.

Το SAFE βασίζεται στο άρθρο 122 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ, το οποίο επιτρέπει τη χρήση χρηματοδοτικών μέσων έκτακτης ανάγκης σε εξαιρετικές περιστάσεις. Αντλεί έμπνευση από προηγούμενα εργαλεία όπως το SURE (το οποίο χρηματοδότησε τη στήριξη της απασχόλησης κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19), παρέχοντας έναν προσωρινό, αλλά ισχυρό μηχανισμό για την ενεργοποίηση της στήριξης σε επίπεδο ΕΕ και αποδεικνύοντας ότι η Ένωση μπορεί να κάνει δημιουργική χρήση των υφιστάμενων μέσων υπό συνθήκες κρίσης. Ο Κανονισμός ορίζει μια διαδικασία συμμετοχής σε τρία στάδια: πρώτον, τα κράτη μέλη εκδηλώνουν ενδιαφέρον (εντός 2 μηνών από την έναρξη ισχύος του SAFE)· στη συνέχεια, η Επιτροπή προβαίνει σε προσωρινή χορήγηση δανείου· τέλος, κάθε ενδιαφερόμενο κράτος μέλος υποβάλλει λεπτομερές επενδυτικό σχέδιο.

...το SAFE προσφέρει μια σειρά σημαντικών πλεονεκτημάτων που τα κράτη μέλη θα πρέπει να είναι σε θέση να αξιοποιήσουν: μειώνει την εξάρτηση της ΕΕ από προμηθευτές εκτός ΕΕ, ενισχύοντας τις ευρωπαϊκές αμυντικές βιομηχανικές δυνατότητες, και καθιστά δυνατές τις πρωτοβουλίες ταχείας κοινής προμήθειας που έλειπαν πολύ από την Ευρώπη για αρκετές δεκαετίες,

Συνολικά, λοιπόν, το SAFE προσφέρει μια σειρά σημαντικών πλεονεκτημάτων που τα κράτη μέλη θα πρέπει να είναι σε θέση να αξιοποιήσουν: μειώνει την εξάρτηση της ΕΕ από προμηθευτές εκτός ΕΕ, ενισχύοντας τις ευρωπαϊκές αμυντικές βιομηχανικές δυνατότητες, και καθιστά δυνατές τις πρωτοβουλίες ταχείας κοινής προμήθειας που έλειπαν πολύ από την Ευρώπη για αρκετές δεκαετίες, παρά το γεγονός ότι η Ένωση φιλοδοξούσε εδώ και καιρό να ενισχύσει τον στρατιωτικό και πολιτικό της ρόλο. Επιπλέον, τα ευρωπαϊκά κράτη, μέσω διαρθρωμένης συνεργασίας, μπορούν πλέον να αποφύγουν τις αλληλεπικαλύψεις και να μειώσουν τον κατακερματισμό της αμυντικής αγοράς για τον οποίο πολλοί διαμαρτύρονται για χρόνια. Επιπλέον, το SAFE επιτρέπει τη συνεχή υποστήριξη του Κιέβου από την Ευρώπη, μεταξύ άλλων αντιμετωπίζοντας την Ουκρανία ως κράτος μέλος της ΕΕ για τους σκοπούς του SAFE, σε μια εποχή που η πρόοδος της Ρωσίας στο πεδίο καθιστά το αποτέλεσμα του πολέμου ακόμη πιο δύσκολο να προβλεφθεί. . Από οικονομικής πλευράς, τα δάνεια ύψους 150 δισεκατομμυρίων ευρώ θα οδηγήσουν σε μεγάλης κλίμακας δημόσιες δαπάνες και επενδύσεις στον τομέα της άμυνας, με πιθανό αποτέλεσμα τη σύναψη νέων βιομηχανικών συμβάσεων, την επέκταση εργοστασίων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε βασικούς τομείς της άμυνας, ενισχύοντας ενδεχομένως την ευρωπαϊκή οικονομία. Η διάταξη που επιτρέπει στα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν τα δάνεια SAFE με δημοσιονομικά ευέλικτο τρόπο, στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, τους παρέχει επίσης τον απαραίτητο χώρο για να επενδύσουν χωρίς να παραβιάζουν τους δημοσιονομικούς κανόνες της ΕΕ. Μέχρι σήμερα, 16 κράτη μέλη έχουν ενεργοποιήσει την εθνική ρήτρα διαφυγής που τους επιτρέπει να αυξήσουν τις στρατιωτικές δαπάνες κατά επιπλέον 1,5% του ετήσιου ΑΕΠ τα επόμενα τέσσερα χρόνια, χωρίς να διαπιστωθεί ότι παραβιάζουν τους δημοσιονομικούς κανόνες της Ένωσης (Moller-Nielsen 2025).

SAFE και Τουρκία: μπορούν να συνυπάρξουν;

Πώς εντάσσονται η Τουρκία και η αναπτυσσόμενη αμυντική της βιομηχανία στο πλαίσιο του SAFE, εάν εντάσσονται; Ο Κανονισμός της Επιτροπής καθιστά σαφές ότι, προκειμένου να πληρούνται οι προϋποθέσεις για δάνεια SAFE, τουλάχιστον το 65 τοις εκατό της αξίας του οπλικού συστήματος που αποκτάται πρέπει να γίνεται σε κράτος μέλος της ΕΕ, την Ουκρανία ή τη χώρα του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ)/της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ). Άλλα κράτη μπορούν να λάβουν μέρος υπό όρους επιλεξιμότητας. Συγκεκριμένα, το άρθρο 16.8 προβλέπει τη δυνατότητα συμμετοχής τρίτων χωρών έως και στο 35%, αλλά αποκλείει εξαρτήματα από κράτη που θέτουν σε κίνδυνο τα συμφέροντα ασφάλειας και άμυνας της ΕΕ. Ενώ χώρες εκτός ΕΕ μπορούν να συμμετέχουν σε κοινές προμήθειες, αξίζει να σημειωθεί ότι δεν είναι επιλέξιμες για τη λήψη δανείων (Tidey 2025). Οι τουρκικές αμυντικές εταιρείες επιθυμούν να διασφαλίσουν ότι δεν θα αποκλειστούν από τις σχετικά μεγάλες συμβάσεις στις οποίες είναι πιθανό να οδηγήσει το SAFE, αλλά η συμμετοχή τους παραμένει αβέβαιη. Τον Αύγουστο του 2025, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σημείωσε ότι οι τουρκικές εταιρείες αποκλείονται επί του παρόντος από τις προμήθειες του SAFE, καθώς η Τουρκία δεν έχει ακόμη υπογράψει διεθνή συμφωνία βάσει του άρθρου 218 της ΣΛΕΕ που να διασφαλίζει ότι δεν θα υπάρξει σύγκρουση με την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας της ΕΕ (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2025).

Οι ευκαιρίες που προσφέρει η συμμετοχή της Τουρκίας

Αν και η Τουρκία δεν είναι κράτος μέλος της ΕΕ, η υφιστάμενη εταιρική σχέση της με το NATO παρέχει τη βάση για πιθανή συνεργασία στο πλαίσιο του SAFE. Η ικανότητα της Άγκυρας να προσαρμόζεται και να καινοτομεί εντός συλλογικών πλαισίων υπογραμμίζει την ετοιμότητά της να συνεισφέρει. Αξιοποιώντας την ιστορία της με το NATO, η Τουρκία επιδιώκει να ενισχύσει τα διαπιστευτήριά της ως αξιόπιστου και ικανού εταίρου για το SAFE, προωθώντας τα αμοιβαία οφέλη σε τεχνολογικούς και στρατηγικούς τομείς.

Η ενεργός συμμετοχή της Τουρκίας στα προγράμματα του NATO παρέχει πολύτιμα μαθήματα για την πιθανή συμμετοχή της στο SAFE. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το NATO έχει επωφεληθεί από τις τουρκικές συνεισφορές στην ασφάλεια, στον κυβερνοχώρο, και τα μη επανδρωμένα συστήματα. Η Τουρκία έχει ήδη συμμετάσχει σε επιτυχημένες κοινοπραξίες με ευρωπαϊκές αμυντικές εταιρείες, και αυτές οι συνεργασίες αναδεικνύουν τη δυνατότητα τεχνολογικής ολοκλήρωσης, υπογραμμίζοντας παράλληλα τα αμοιβαία οφέλη της συνεργασίας. Τα τουρκικά αμυντικά προϊόντα, και ιδίως τα drones και τα πυραυλικά συστήματα, είναι παγκοσμίως αναγνωρισμένα για την οικονομική τους αποδοτικότητα, την καινοτομία και την επιχειρησιακή τους επιτυχία.

Επιπλέον, η υφιστάμενη τεχνογνωσία της Τουρκίας στην τεχνολογία των drones θα μπορούσε να συμπληρώσει τις προσπάθειες της ΕΕ για την ενίσχυση των αυτόνομων αμυντικών της δυνατοτήτων. Το SAFE προσφέρει οικονομικά κίνητρα σε κράτη που συμμετέχουν σε κοινά έργα και έρευνα. Η ένταξη της Τουρκίας θα μπορούσε να φέρει σημαντικές ευκαιρίες χρηματοδότησης, επιτρέποντας την αναβάθμιση έργων καινοτομίας. Με τη συμμετοχή της στο SAFE, η Τουρκία έχει τη δυνατότητα να ενισχύσει τους δεσμούς της με την Ευρώπη. Η συνεργασία θα μπορούσε επίσης να βοηθήσει και τις δύο πλευρές να αντιμετωπίσουν κοινές προκλήσεις, όπως η τρομοκρατία και η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο. Το SAFE θα μπορούσε επίσης να ανοίξει τις ευρωπαϊκές αγορές στα τουρκικά αμυντικά προϊόντα.

Οι προκλήσεις που θέτει η συμμετοχή της Τουρκίας

Η εμπλοκή της Τουρκίας με το SAFE δεν είναι απλώς ένα ζήτημα αμυντικής τεχνολογίας ή δυνατοτήτων συνεργασίας, αλλά αναμφισβήτητα επηρεάζεται εξίσου από μακροχρόνιες πολιτικές εντάσεις με την ΕΕ και πολλά από τα κράτη μέλη της.

Η εμπλοκή της Τουρκίας με το SAFE δεν είναι απλώς ένα ζήτημα αμυντικής τεχνολογίας ή δυνατοτήτων συνεργασίας, αλλά αναμφισβήτητα επηρεάζεται εξίσου από μακροχρόνιες πολιτικές εντάσεις με την ΕΕ και πολλά από τα κράτη μέλη της. Αυτές οι εντάσεις προέρχονται από μια πληθώρα ζητημάτων, συμπεριλαμβανομένων των εδαφικών διαφορών με την Ελλάδα, του συνεχιζόμενου αδιεξόδου για την Κύπρο, της αγοράς του ρωσικού πυραυλικού συστήματος S-400 από την Τουρκία, καθώς και των αυξανόμενων ανησυχιών για τον αυταρχισμό στο εσωτερικό πολιτικό μέτωπο της Τουρκίας. Ιστορικά, η διεκδικητική και, σε ορισμένες περιπτώσεις, επιθετική στάση της Τουρκίας σε θέματα όπως τα θαλάσσια σύνορα και η εξερεύνηση ενεργειακών πόρων σε αμφισβητούμενα ύδατα έχει τροφοδοτήσει διαφωνίες με κράτη μέλη της ΕΕ, όπως η Ελλάδα και η Κύπρος, οδηγώντας σε αυξημένες διπλωματικές τριβές. Η διαχείριση της μετανάστευσης παραμένει ένας άλλος αμφιλεγόμενος τομέας, με την Τουρκία να αξιοποιεί συχνά τον ρόλο της ως χώρα διέλευσης μεταναστών που κατευθύνονται προς την Ευρώπη σε διαπραγματεύσεις με την ΕΕ, κυρίως μέσω της συμφωνίας ΕΕ-Τουρκίας του 2015-2016. Εν τω μεταξύ, οι επικρίσεις για τον τρόπο με τον οποίο η Τουρκία διαχειρίζεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις πολιτικές ελευθερίες, και την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης επιβαρύνουν περαιτέρω τις σχέσεις, θέτοντας υπό αμφισβήτηση την ευθυγράμμισή της με τις αξίες της ΕΕ και την προθυμία της να συμμορφωθεί με τα πρότυπα της ΕΕ. Τέλος, ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ εκλαμβάνουν τη συμμετοχή της Τουρκίας στο SAFE ως απειλή για τη στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης, δεδομένης της δημοκρατικής οπισθοδρόμησής της και της προσπάθειας εξισορρόπησης των σχέσεών της με τη Ρωσία, παρά τη συνεχιζόμενη επιθετικότητα της τελευταίας στην Ουκρανία.

Αυτές οι εντάσεις δεν αποτελούν παροδικά εμπόδια, αλλά βαθιά εδραιωμένες νομικές και πολιτικές προκλήσεις. Η αυξανόμενη στρατηγική αυτονομία της Τουρκίας, όπως αποδεικνύεται από τις ανεξάρτητες αποφάσεις εξωτερικής πολιτικής και τις αμυντικές της δυνατότητες, έρχεται σε σύγκρουση με τον στόχο της ΕΕ να διατηρήσει ενιαία περιφερειακή διακυβέρνηση και μια προσέγγιση βασισμένη σε κανόνες που στηρίζονται στη διεθνή νομική πρακτική. Επιπλέον, ο κανονισμός SAFE θα μπορούσε να επιδεινώσει αυτές τις διαιρέσεις, καθώς η ένταξη της Τουρκίας μπορεί να εκληφθεί από ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ ως καταπάτηση της στρατηγικής αυτονομίας της Ευρώπης και ως αντίφαση με το μήνυμα που θέλει να στείλει η Ευρώπη στον κόσμο με την υιοθέτηση του SAFE.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτούς τους παράγοντες και τα ιστορικά προηγούμενα, οι πολιτικές εντάσεις ανάμεσα στην Τουρκία και την ΕΕ είναι πιθανό να συνεχιστούν. Ο Κανονισμός SAFE, ενώ προσφέρει ευκαιρίες για συνεργασία, θα απαιτήσει συνεχείς διπλωματικές προσπάθειες για την αντιμετώπιση της υποβόσκουσας δυσπιστίας και των αντικρουόμενων προτεραιοτήτων που καθορίζουν εδώ και καιρό τη σχέση ανάμεσα στις δύο πλευρές, αλλά και ουσιαστικές αλλαγές στην τουρκική εξωτερική πολιτική προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης ευθυγράμμισης με το κεκτημένο της ΕΕ. Οι τεταμένες σχέσεις της Τουρκίας με την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των ανησυχιών σχετικά με τη δέσμευση της Τουρκίας για δημοκρατική διακυβέρνηση, αποτελούν σημαντικά εμπόδια για τη συμμετοχή της στο SAFE.

Συστάσεις προς την ΕΕ

Η συμμετοχή της Τουρκίας στο SAFE συνοδεύεται από μια σειρά σημαντικών προκλήσεων που θα πρέπει να υπερκεραστούν πριν από τη συμμετοχή της. Για να

Η αμυντική βιομηχανία της Τουρκίας και ο Κανονισμός SAFE της ΕΕ

ενταχθεί αποτελεσματικά η Τουρκία στο SAFE, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να λάβει προληπτικά μέτρα που δίνουν προτεραιότητα στη συμπερίληψη, τη στρατηγική συνεργασία και την αμοιβαία ανάπτυξη.

Η συμμετοχή της Τουρκίας στο SAFE θα πρέπει να συνεχίσει να τελεί υπό την προϋπόθεση της βελτίωσης των διμερών πολιτικών σχέσεων της Άγκυρας με τα κράτη μέλη και της παροχής ρητών διαβεβαιώσεων από την Τουρκία ως προς το απαραβίαστο της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας όλων των κρατών μελών της ΕΕ.

Καταρχάς, η ΕΕ θα πρέπει να εντείνει τον πολιτικό διάλογο με την Τουρκία για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και την αντιμετώπιση των μακροχρόνιων γεωπολιτικών εντάσεων. Η συμμετοχή της Τουρκίας στο SAFE θα πρέπει να συνεχίσει να τελεί υπό την προϋπόθεση της βελτίωσης των διμερών πολιτικών σχέσεων της Άγκυρας με τα κράτη μέλη και της παροχής ρητών διαβεβαιώσεων από την Τουρκία ως προς το απαραβίαστο της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας όλων των κρατών μελών της ΕΕ. Αυτό θα πρέπει να βασιστεί στη θετική δυναμική που έχει φέρει η Άγκυρα στις σχέσεις Τουρκίας-Ελλάδας τα τελευταία δύο χρόνια. Εάν η Άγκυρα επιδιώκει σοβαρά μια μακροπρόθεσμη διαρθρωτική βελτίωση των σχέσεων με τη γείτονά της στην ΕΕ, η εφαρμογή της πρότασης του Έλληνα πρωθυπουργού να ανακαλέσει το τουρκικό κοινοβούλιο τη δήλωση «casus belli» του 1995 έναντι της Ελλάδας (η οποία ανέφερε ότι η επέκταση των χωρικών υδάτων της Αθήνας πέραν των 6 ναυτικών μιλίων στο Αιγαίο θα αποτελούσε αιτία πολέμου) θα ήταν μία συμβολική, αλλά ισχυρή, δήλωση των προθέσεων της Τουρκίας. Επιπλέον, η αιρεσιμότητα της ΕΕ θα μπορούσε επίσης να τεθεί σε εφαρμογή, με τις Βρυξέλλες να καθησυχάζουν τα κράτη μέλη ως προς τις προθέσεις της Άγκυρας, αλλά και να ωθούν την Τουρκία προς ειρηνική και αρμονική συνεργασία με κάθε κράτος μέλος της ΕΕ, δηλώνοντας ότι οι πολιτικές και στρατιωτικές της ικανότητες εγγυώνται το απαραβίαστο των συνόρων της ΕΕ. Η δημιουργία ειδικών φόρουμ για τη συνεργασία στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας, σε συνδυασμό με διπλωματική δέσμευση υψηλού επιπέδου, μπορεί να δημιουργήσει μια ατμόσφαιρα αμοιβαίου σεβασμού και κοινών στόχων, αλλά και να καταστήσει σαφές στην Τουρκία ότι η συμμετοχή της στο SAFE εξαρτάται από την πολιτική της συμπεριφορά.

Θεωρώντας την ένταξη της Τουρκίας στο SAFE ως μέσο για την ενίσχυση της συλλογικής δύναμης της Ευρώπης, η ΕΕ μπορεί να ευθυγραμμίσει τις απόψεις των κρατών μελών με ένα ενιαίο όραμα για στρατηγική αυτονομία και να διασφαλίσει ότι η συμμετοχή της Τουρκίας προσθέτει πραγματικά αξία στις προσπάθειες της ΕΕ στον τομέα της άμυνας.

Δεύτερον, η ΕΕ θα μπορούσε να στηρίξει την Τουρκία στην ευθυγράμμιση των αμυντικών τεχνολογιών της με τα πρότυπα της ΕΕ μέσω συγχρηματοδοτούμενων ερευνητικών πρωτοβουλιών και τεχνικών εργαστηρίων. Τα αμυντικά συστήματα της Τουρκίας ενδέχεται να χρειαστούν τροποποιήσεις για να ανταποκριθούν στα πρότυπα της ΕΕ, κάτι που θα μπορούσε να απαιτήσει σημαντικές επενδύσεις και χρόνο. Οι κοινές επενδύσεις σε εγκαταστάσεις δοκιμών και κόμβους καινοτομίας μπορούν να επιταχύνουν την ένταξη και να διασφαλίσουν τη διαλειτουργικότητα εντός του πλαισίου SAFE. Επιπλέον, η συμμετοχή της Τουρκίας θα εξαρτηθεί από τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς της ΕΕ, τους κανόνες περί πνευματικής ιδιοκτησίας και τους ελέγχους των εξαγωγών. Αυτά είναι θέματα που η ΕΕ και η Τουρκία έχουν συζητήσει όλα αυτά τα χρόνια, αλλά χωρίς να έχει επιτευχθεί ακόμη επιτυχής λύση. Η πλοήγηση σε αυτές τις νομικές πολυπλοκότητες αποτελεί προϋπόθεση για επιτυχή ένταξη. Υπό το πλαίσιο αυτό, η ΕΕ πρέπει να δώσει έμφαση σε κοινούς στόχους όπως η περιφερειακή σταθερότητα, η τεχνολογική καινοτομία και η ανθεκτικότητα έναντι απειλών για την ασφάλεια. Θεωρώντας την ένταξη της Τουρκίας στο SAFE ως μέσο για την ενίσχυση της συλλογικής δύναμης της Ευρώπης, η ΕΕ μπορεί να ευθυγραμμίσει τις απόψεις των κρατών μελών με ένα ενιαίο όραμα για στρατηγική αυτονομία και να διασφαλίσει ότι η συμμετοχή της Τουρκίας προσθέτει πραγματικά αξία στις προσπάθειες της ΕΕ στον τομέα της άμυνας.

Συμπέρασμα

Η αμυντική βιομηχανία της Τουρκίας βρίσκεται σε μια κομβική στιγμή στην εξέλιξή της και είναι έτοιμη να αξιοποιήσει τη σημαντική τεχνογνωσία της. Ενώ προκλήσεις όπως

Η αμυντική βιομηχανία της Τουρκίας και ο Κανονισμός SAFE της ΕΕ

Η Τουρκία έχει να επωφεληθεί τόσο σε επίπεδο τεχνολογικής προόδου όσο και σε επίπεδο οικονομικών επενδύσεων, δίχως να συνυπολογίζονται τα διπλωματικά ανοίγματα που θα επιτρέψει μια τέτοια συμμετοχή, ιδίως προς κράτη μέλη με τα οποία η Άγκυρα βρίσκεται κοντά, όπως η Ουγγαρία, η Ιταλία και η Ισπανία.

οι πολιτικές εντάσεις και η ευθυγράμμιση των τεχνικών προτύπων εξακολουθούν να περιπλέκουν τις σχέσεις ΕΕ-Τουρκίας, δεν θα πρέπει να θεωρούνται ανυπέρβλητα εμπόδια. Η Τουρκία έχει αποδείξει την ικανότητά της να συμμετέχει σε διεθνείς αμυντικές πρωτοβουλίες με τις συνεισφορές της σε έργα του ΝΑΤΟ και κοινοπραξίες με ευρωπαϊκές εταιρείες, ενώ συνεχίζει να επιδιώκει μεγαλύτερη αμυντική αυτονομία μέσω της ανάπτυξης μιας ευρείας βιομηχανικής βάσης. Ταυτόχρονα, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η εξωτερική πολιτική της Τουρκίας συχνά δεν ευθυγραμμίζεται με τις προτεραιότητες της ΕΕ, ενώ οι προτεραιότητες της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής έρχονται όλο και περισσότερο σε αντίθεση με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) της Ένωσης, ιδίως όσον αφορά τη Ρωσία, αλλά και σε σχέση με τη στάση της Τουρκίας απέναντι στη Χαμάς και τον παρεμβατικό της ρόλο στη Μέση Ανατολή (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2023). Η αγορά του ρωσικού πυραυλικού συστήματος S-400 από την Τουρκία το 2017 και η άρνηση της Άγκυρας να αναγνωρίσει την Κύπρο, παρά το γεγονός ότι η Τουρκία είναι χώρα υποψήφια προς ένταξη στην ΕΕ, συνεχίζουν να περιπλέκουν τις σχέσεις της με τις Βρυξέλλες, όπως και οι αναζωπυρώσεις στις εντάσεις με την Ελλάδα και οι ανοιχτές διαφωνίες πολιτικής με τις προτεραιότητες της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ σε μια σειρά από άλλα θέματα.

Το παρόν έγγραφο πολιτικής υποστηρίζει ότι η αξιοποίηση των προϋποθέσεων της ΕΕ μπορεί να επιτρέψει στις Βρυξέλλες όχι μόνο να κατευνάσουν ορισμένες από τις ανησυχίες των κρατών μελών τους σχετικά με τις προθέσεις της Άγκυρας, αλλά και να επανασυνδεθούν με την Άγκυρα από μια θέση αρχών και αξιών, αντί να συνεργαστούν μαζί της καθαρά στη βάση της χρησιμότητας και της σκοπιμότητας. Με άλλα λόγια, οι αξιακές και πρακτικές πτυχές του SAFE μπορούν να συνδυαστούν με τρόπο που να αποδειχθεί επωφέλης για την Ένωση στο σύνολό της, κατευνάζοντας παράλληλα τους φόβους ορισμένων από τα κράτη μέλη της σχετικά με τον ρόλο που θα μπορούσε να διαδραματίσει η Τουρκία στο πλαίσιο αυτής της πρωτοβουλίας.

Για την Τουρκία, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η συμμετοχή στο SAFE θα ήταν ένα ακόμη βήμα προς την εδραίωση μιας σημαντικής θέσης στο περιφερειακό γεωπολιτικό τοπίο. Η Τουρκία έχει να επωφεληθεί τόσο σε επίπεδο τεχνολογικής προόδου όσο και σε επίπεδο οικονομικών επενδύσεων, δίχως να συνυπολογίζονται τα διπλωματικά ανοίγματα που θα επιτρέψει μια τέτοια συμμετοχή, ιδίως προς κράτη μέλη με τα οποία η Άγκυρα βρίσκεται κοντά, όπως η Ουγγαρία, η Ιταλία και η Ισπανία. Επιπλέον, η συνεργασία της με το SAFE θα αποτελέσει ευκαιρία να συμβάλει ουσιαστικά στην αυτονομία και τη σταθερότητα της Ευρώπης, διαμορφώνοντας ένα μέλλον όπου οι προκλήσεις ασφάλειας αντιμετωπίζονται με συλλογική δύναμη και καινοτομία αντί για απειλές και περιφερειακούς ανταγωνισμούς. Αυτό είναι ένα μέλλον που θα δικαίωνε τη δημιουργία του SAFE και θα αποδείκνυε ότι τα διδάγματα από τον πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας έχουν γίνει ευρέως κατανοητά.

Βιβλιογραφικές πηγές

- Akgül-Açıkmese, S. and Aksu, F. (2024) "[Türkiye's Relations with/within NATO: The Ontological Security Dilemmas of Türkiye's Transatlantic Identity](#)", *Alternatives*, Onlinefirst, 6 November.
- Baysal, B. (2025) "Evaluating the advances and challenges in Turkey's defence industry: a comparative analysis", *Southeast European and Black Sea Studies*, 25(1): 31-52.
- Blank, S. (2025) "[Turkish-Romanian Defense Deal a Model for Europe](#)", *Center for European Policy Analysis*, 9 June.
- Council of the European Union (2025) "[Council Regulation 2025/1106 of 27 May 2025 establishing the Security Action for Europe \(SAFE\) through the Reinforcement of the European Defence Industry Instrument](#)", *Official Journal of the European Union* 2025/1106
- Defence Security Asia (2024) "[Bayraktar TB2 Emerges as the World's Most Exported Drone This Year](#)", 20 November.
- Demir, I. (2020) "Transformation of the Turkish Defense Industry: the story and rationale of the great rise", *Insight Turkey*, 22(3): 17-40.
- European Commission (2023) "[State of Play of EU-Türkiye political, economic and trade relations](#)", JOIN (2023) 50 final.
- European Commission (2025) "[Proposal for a COUNCIL REGULATION establishing the Security Action for Europe \(SAFE\) through the reinforcement of European Defence Industry Instrument](#)", COM (2025) 122 final.
- European Parliament (2025) "[Answer given by Mr Kubilius on behalf of the European Commission](#)", E-002181/2025(ASW).
- Helsinki Times (2025) "[Finland and Turkey sign defence pact as tensions with Russia grow](#)", *Helsinki Times*, 4 June.
- Hürriyet Daily News* (2025) "[Erdoğan, Trump discuss defense ties at NATO summit](#)", 25 June.
- Kasapoğlu, C. and Özkaraşahin, S. (2024) "[Turkey's emerging and disruptive technologies capacity and NATO: Defense policy, prospects, and limitations](#)", *Atlantic Council Issue Brief*, 8 July.
- Kurç, Ç., Güvenç, S., Mevlütoğlu, A. and Egeli, S. (2025) "Balancing aspiration and reality: autarky in Turkish defence industrial policy", *Defence Studies*, 25(2): 383-406.
- Kuyucak, D. (2025) "[Türkiye's Role in European defense: The SAFE Regulation](#)", *The Istanbul Chronicle*, 26 May.
- Levy, A. (2006) "Military reform and the problem of centralization in the Ottoman empire in the eighteenth century", *Middle Eastern Studies*, 18 (3): 227-249.
- Moller-Nielsen, T. (2025) "EU €800 billion defence push hit with tepid response", *Euractiv*, 6 May.
- NPR (2025) "[Key takeaways from the Trump-dominated NATO summit](#)", 26 June.
- Özlu, H. (2021) "[The Foundation and Development of Turkey's Defense Industry in the Context of National Security Strategy](#)", *Perceptions*, 26(2): 216-240.
- Rakesh, A. (2022) "[The export of MILGEM-class corvettes to the Pakistan Navy and the delivery of T129 ATAK helicopters to the Philippines](#)", *Defense Mirror*, 6 April.

Η αμυντική βιομηχανία της Τουρκίας και ο Κανονισμός SAFE της ΕΕ

Tidey, A. (2025) "[Everything you need to know about SAFE, the EU's €150bn defence instrument](#)", *Euronews*, 21 May.

Waldwyn, T. (2024) "[Turkiye's Defence-industrial Relationships with Other European States](#)", *Center for Foreign Policy and Peace Research and the International Institute for Strategic Studies*, September.

Wicaksono, T. and Perwita, A.A.B. (2020) "The Military Industrial Complex In a Developing Country: Lessons from the Republic of Turkey", *Jurnal Hubungan Internasional*, 9(1): 53-67.